

Butlletí de l'Agenda 21 de la UAB

Número 11. Octubre 2010

SUMARI

- Elaboració del nou Pla d'acció per a la sostenibilitat ambiental 2011-2015
- Fotonotícies breus
- Mesurant la sostenibilitat de la UAB: l'indicador
- Miscel·lània ambiental
- Ens fem ressò de...
Les certificacions ambientals per a edificis
- El personatge
- L'agenda

Redacció:

Oficina de Medi Ambient UAB

Adreça electrònica: medi.ambient@uab.cat

webs: www.uab.cat/mediambient; www.uab.cat/agenda21



Nota: Aquest butlletí ha estat elaborat emprant la tipografia Ecofont, que estalvia un 20 % de tinta en la impressió (Més informació a: <http://www.ecofont.eu>)

Elaboració del nou Pla d'acció per a la sostenibilitat ambiental 2011-2015

Al final de l'any 2010 acaba el període d'implantació de l'actual Pla d'acció per a la sostenibilitat de la UAB.

Per a encarar els reptes del futur, la UAB ha iniciat el procés d'elaboració del nou Pla d'acció per a la sostenibilitat ambiental per als propers cinc anys, del 2011 al 2015. L'elaboració d'aquest pla de sostenibilitat s'inclou dins el Pla director de la UAB 2010-2012 i ha de donar continuïtat al Pla d'acció per a la sostenibilitat 2002-2010.

Aquest pla ha de ser un document referent i ambiciós a mitjà termini que marqui les directrius de la gestió ambiental de la Universitat.

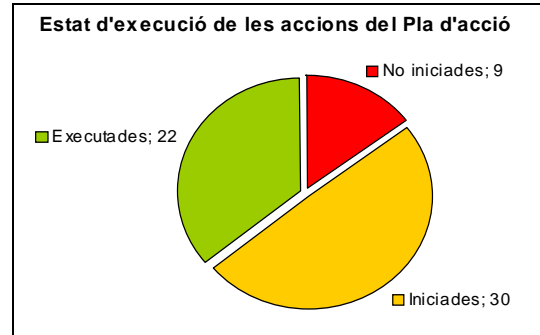
Un nou pla de sostenibilitat emmarcat dins del procés d'Agenda 21



El nou pla dona continuïtat al procés d'Agenda 21 iniciat a la Universitat fa més de deu anys. Aquest procés permet la participació de la comunitat universitària en la definició de la planificació en matèria de sostenibilitat ambiental de la Universitat a mitjà i llarg terminis.

Balanç del Pla 2007-2010

Com a fase prèvia a la redacció del nou pla s'ha fet el balanç del Pla d'acció per a la sostenibilitat 2007-2010. Per a dur a terme aquest balanç s'ha fet un recull de tots els projectes i iniciatives desenvolupats per a donar compliment a les 61 accions programades al Pla. La majoria de les accions planificades han estat executades o iniciades (vegeu el gràfic 1). En el resultat d'aquest balanç s'ha obtingut un grau de compliment del 74 % del Pla.



Gràfic 1: estat d'execució de les accions a l'any 2010

Tal com es fa anualment, s'ha elaborat i publicat l'informe d'indicadors de sostenibilitat de l'any 2009, que s'ha inclòs com a part del balanç. Pel que fa a la tendència general dels indicadors durant els anys 2007, 2008 i 2009, la majoria dels indicadors presenten evolucions positives o d'estabilitat, excepte quatre indicadors, que presenten tendències negatives.

Diagnosi ambiental

El tret de sortida del procés d'elaboració del nou Pla d'acció per a la sostenibilitat ambiental ha estat la redacció d'una diagnosi ambiental de la Universitat l'any 2010. Aquesta diagnosi reflecteix l'estat actual de la UAB en els diferents àmbits ambientals i posa de manifest els principals avenços i les principals mancances i reptes de futur.

Feu-nos arribar els vostres suggeriments

Durant els mesos d'octubre i novembre de 2010 s'anirà publicant setmanalment informació relativa a la diagnosi ambiental de la UAB al web de l'Agenda 21 (www.uab.cat/agenda21), al web de medi ambient de la UAB (www.uab.cat/mediambient) i als punts d'informació ambiental dels diferents centres. Cada setmana es dedicarà a un àmbit ambiental concret i es podran fer arribar comentaris i suggeriments per correu electrònic o a través del bloc creat per al Pla d'acció per a la sostenibilitat.



Entra al Bloc del Pla d'acció i digues la teva!!

Fotonotícies breus

Visita al centre de recondicionament i transferència de residus especials



El passat 7 de juliol, en el marc de la primera edició del curs «Nova classificació de residus especials de laboratori», un grup de vint tècnics de laboratori, responsables de magatzems de residus, i tècnics de diferents serveis de centre de la UAB visitaren la planta de recondicionament i transferència de residus especials d'ECOCAT, destinació de la majoria dels residus d'origen químic que es generen a la nostra universitat. Aquest novembre es farà una nova edició d'aquest curs.

Inici de la recollida de la matèria orgànica als bars i als restaurants

Al començament de setembre s'ha iniciat la recollida selectiva de la fracció orgànica als bars i als restaurants de la Universitat. Les cuines, les sales de preparació de menjars freds i les barres del bar seleccionen la fracció orgànica perquè diàriament el servei de recollida municipal la transporti a l'Ecoparc 2 de Montcada i Reixac. Properament els menjadors del personal també disposaran de cubells per a seleccionar la matèria orgànica.



Augmenta la biodiversitat dels espais enjardinats i s'inicia la campanya anual de poda

Amb l'objectiu d'augmentar la biodiversitat de la vegetació ornamental, en arreglar una zona enjardinada a l'eix Nord s'han plantat dos arbres de les tulipes (*Liriodendron tulipifera*). L'arbre pertany a la família de les magnoliàcies i, tot i ser originari de l'Amèrica del Nord, està ben adaptat aquí.



D'altra banda, s'iniciarà la poda d'arbrat del campus. Com cada any, s'actuarà en els arbres dels aparcaments i dels llocs de pas. Enguany aquest treball preventiu també s'efectuarà en molts pins de les zones enjardinades; se'n farà una aclarida de branques de la copa per evitar l'acumulació de pinassa.

Rècord de producció d'energia de la instal·lació fotovoltaica



La instal·lació solar fotovoltaica de la plaça Cívica, situada sobre la coberta del restaurant La Plaça i sobre la coberta de l'edifici ETC, genera uns 62.000 kWh anuals i un estalvi d'emissions de CO₂ de 28 tones/any.

El mes de juliol passat la instal·lació fotovoltaica de la plaça Cívica va produir 7.170 kWh, la producció mensual més alta des que va entrar en funcionament el 26 de setembre de 2003. Juntament amb el mes de maig de 2009, en què es van produir 7.142 kWh, són els dos únics mesos en què la instal·lació ha generat més de 7.000 kWh. En general, els mesos de maig a agost són els mesos de més producció.

Mesurant la sostenibilitat de la UAB: l'indicador

El Pla d'acció per a la sostenibilitat de la UAB de l'Agenda 21 disposa d'un pla de seguiment format per 23 indicadors, que permeten monitorar el compliment del Pla d'acció i l'estat ambiental de la UAB.

Indicador de seguiment 21. ACTUACIONS DE COMUNICACIÓ

| | | | |
|---------------------|---|-------|--|
| Descripció | Inclou totes les actuacions de comunicació ambiental (campanyes divulgatives associades a un projecte, organització de jornades de difusió, elaboració de material informatiu, etc.). | | |
| Unitats | — Nombre d'actuacions / any — Àmbit i tipus d'actuació | | |
| Tendència desitjada | ↑ | | |
| Programa referència | de | 5.1 | Promoure l'educació i la sensibilització ambientals entre la comunitat universitària |
| Freqüència mesura | de | Anual | Any d'inici de càlcul: 2006 |
| Abast | UAB i unitats territorials | | Font de les dades: OMA |

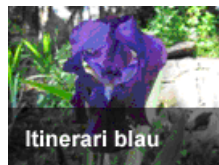
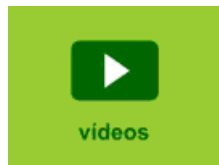
| Any | Actuacions |
|--|--|
| 2006 | 2 |
| | Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura Jornada de fòrum presencial per a la revisió del Pla d'acció per a la sostenibilitat |
| 2007 | 1 |
| 2008 | 2 |
| | Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura Activitats relacionades amb el canvi climàtic de la Caravana Interuniversitària pel Clima |
| 2009 | 5 |
| | Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura |
| | Campanya de sensibilització per l'estalvi energètic «Sumem energies per l'estalvi» |
| | Suport en l'etapa de sortida des de la UAB del ral·li solar demostratiu Phebus |
| | Setmana Europea de la Prevenció de Residus |
| Elaboració de materials divulgatius per als punts d'informació ambiental | |

► Valoració

El darrer any s'han fet diferents actuacions enfocades a sensibilitzar la comunitat universitària relacionades amb diferents temes i problemàtiques ambientals. Cal destacar la instal·lació dels punts d'informació ambiental, on s'ha publicat de manera periòdica material informatiu i de sensibilització divers al llarg de l'any.

Miscel·lània ambiental

On podeu trobar tota la informació relacionada amb el medi ambient a la Universitat?



Trobaràs la resposta a la pàgina següent...

Al nou web de medi ambient de la UAB!

www.uab.cat/mediambient

The screenshot shows the homepage of the UAB environmental website. At the top, there is a navigation bar with 'A A A', 'Contrast +/-', 'Mapa web', 'Directori', and a search bar labeled 'CERCADOR' with the placeholder 'Introdueix el text'. Below this is a banner with the UAB logo and 'Medi ambient' text. The main content area features a large graphic for 'agenda 21UAB' and a green box announcing a 'Nou Pla d'acció per a la sostenibilitat de la UAB (2011-2015)'. To the right, there is a 'Enllaços Directes' section with a list of links: 'Agenda 21UAB', 'Transport sostenible', 'Itineraris de natura', 'Itinerari ambiental', 'Borsa material deixalleria', 'Residus als laboratoris', and 'Energia solar a la UAB'. Below this, there are four columns of links: 'Entorn Natural' (Espais agroforestals, Itineraris de natura, Zones enjardinades, Pla de gestió dels espais agroforestals), 'Residus' (Residus als laboratoris, Als espais interiors, A la deixalleria, Borsa material reutilitzable), 'Siguem sostenibles' (Gestió de l'energia i l'aigua, Compra verda, Actes més sostenibles, Punts d'informació ambiental), and 'Biosegurat' (Comitè de Biosegurat, Activitats i serveis, Gestió del risc, Normativa i legislació). At the bottom, there are icons for 'informació ambiental', 'videos', and 'publicacions', followed by three featured topics: 'Itinerari vermell', 'borsa material deixalleria', and 'Itinerari blau'.

El passat dia 6 d'octubre va començar a funcionar el nou web institucional del medi ambient a la UAB. En aquest web podreu trobar tota la informació referent a l'entorn natural, la gestió dels residus, els projectes més destacats que es fan en l'àmbit de la gestió sostenible a la UAB i tots els aspectes relacionats amb la bioseguretat.

Ens fem ressò de...

LES CERTIFICACIONS AMBIENTALS PER A EDIFICIS

Una construcció sostenible permet augmentar l'eficiència de l'ús dels recursos (energia, aigua, materials) i a la vegada reduir l'impacte sobre l'entorn i la salut humana durant el cicle de vida d'un edifici. Aquest cicle de vida inclou la ubicació, el disseny, la construcció, la utilització, el manteniment, la renovació i la desconstrucció de l'edifici.

Per aconseguir aquests objectius i fer una edificació sostenible, es pot recórrer a una àmplia gamma de pràctiques i tècniques. Així, sovint es posa l'accent a aprofitar els recursos renovables, com ara utilitzar la radiació solar a través de tecnologia solar activa o passiva, l'ús de vegetació mitjançant cobertes verdes o bé l'ús de paviments permeables per augmentar la infiltració al sòl.

Malgrat que les pràctiques o tecnologies emprades en la construcció sostenible estan en constant evolució i poden diferir d'un lloc a l'altre, hi ha uns principis fonamentals que persisteixen arreu: emplaçament adequat, eficiència energètica en l'ús d'aigua i en els materials, reducció de residus i de substàncies tòxiques, optimització d'operacions i manteniment, i millora de la qualitat ambiental en interiors.

Diferents segells voluntaris per mesurar la sostenibilitat dels edificis

Per mesurar el caràcter ecològic i ambiental d'un edifici durant totes les fases de vida, es disposa de diversos segells de certificació que atorguen una puntuació a l'edifici segons el grau d'implantació dels principis fonamentals esmentats anteriorment. Tots aquests segells són voluntaris i es poden utilitzar tant en edificis de nova construcció com en edificis ja existents.

Molts països han desenvolupat els seus propis estàndards d'edificis verds mitjançant la creació d'un segell que avalua i certifica la sostenibilitat d'un edifici. Per exemple, al Regne Unit tenen des del 1990 el segell BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method); a França tenen l'HQE (Haute Qualité Environnementale) des de l'any 1997; a partir del 1998

sorgeixen el segell LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) als Estats Units, el MINERGIE a Suïssa i el segell VERDE a Espanya.

Malgrat els avenços dels darrers anys, no hi ha una certificació estàndard a escala mundial que avalui la sostenibilitat dels edificis. Darrerament, però, els certificats amb més reconeixement internacional són el LEED i el BREEAM.

Els segells LEED i BREEAM s'estenen arreu del món

A banda d'esdevenir un referent de qualitat ambiental, els segells més reconeguts són també una eina de màrqueting, de prestigi o de valoració d'edificis singulars. L'aspecte més criticat de la construcció d'edificis respectuosos amb el medi ambient és el preu. Diversos estudis suggereixen que el sobrecost inicial se situa entre un 1 % i un 4 % del cost de l'edifici, però en canvi el seu rendiment és deu vegades més alt durant tota la vida de l'edifici. L'estalvi de diners prové d'un ús més eficient dels recursos.

El segell **LEED** avalua els àmbits següents: sostenibilitat de la parcel·la, eficiència en aigua, energia i atmosfera, materials i recursos, qualitat ambiental interior i innovació. Hi ha diferents nivells de certificació LEED. Segons els punts obtinguts l'edifici obté un dels quatre nivells de certificació: certificació, argent, or i platí.

El segell **BREEAM** avalua els àmbits de gestió, salut i confort, energia, transport, aigua, materials, residus, usos del sòl i ecologia, contaminació i innovació. Segons els punts obtinguts l'edifici obté un dels cinc nivells de certificació: suficient, bo, molt bo, excel·lent i excepcional.

Mentre el LEED s'aplica seguint les normes americanes, el BREEAM intenta adaptar-se més a la realitat local. Ara per ara, s'estan iniciant els treballs per a adaptar el BREEAM a la realitat d'Espanya. En aquest context, actualment a Catalunya el segell LEED s'està consolidant com el sistema de referència de certificació ambiental d'edificis de nova construcció.

El personatge



Louis Lemkow

Director de l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals

Louis Lemkow té formació en sociologia, ciències ambientals i geografia. És doctor en Ciències Econòmiques. Va ser vicerector de la UAB del 1994 al 2002. Actualment és catedràtic del Departament de Sociologia i es dedica a la docència i la recerca en sociologia ambiental, riscos ambientals i tecnològics. Des del 2006 és director de l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA).

1. Què és l'ICTA i quines línies de recerca té?

L'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA) té per missió promoure, dur a terme i difondre recerca, i formar investigadors i investigadores per a contribuir a comprendre el medi ambient i resoldre els reptes que s'esdevenen per la seva interacció amb la societat.

La visió de l'ICTA és esdevenir un dels centres de referència en estudis ambientals d'Europa, tenint com a factors diferenciadors la internacionalització, la pluridisciplinarietat i la interacció amb els diferents *stakeholders*, en el marc de la sostenibilitat basada en els valors de la responsabilitat social.

Els objectius de l'ICTA són:

- Ser un lloc d'intercanvi i de debat entre investigadors i investigadores de diferents disciplines.
- Impulsar i promoure la recerca interdisciplinària en ciències ambientals conjuntament amb els diferents departaments i grups de recerca implicats.
- Potenciar programes d'investigació sobre diferents aspectes del medi ambient i temes relacionats.
- Col·laborar en tasques de formació en ciències ambientals coordinant i impulsant els estudis de màster i doctorat, i la formació continuada en aquest camp.
- Crear un pont entre la universitat i la societat per a afavorir i promoure el diàleg social i la reflexió sobre el medi ambient i el territori.
- Oferir una estructura de recerca i assessorament científic i tècnic i eines metodològiques per a afrontar la gestió socioambiental a les diferents escales.

Les àrees principals de recerca són:

- Biodiversitat. Riscos biològics. Agroecologia. Etnoecologia.
- Canvi climàtic i global. Geociències marines. Oceanografia.
- Ecologia industrial. Anàlisi de Cicle de Vida, E&MFA i ecodisseny.
- Economia ecològica. Sociologia ambiental. Polítiques públiques i medi ambient.
- Empresa i medi ambient. Gestió, comptabilitat ambiental. Responsabilitat social corporativa.
- Energia, economia, societat i medi ambient.
- Gestió de l'aigua: aspectes socials, territorials, tecnològics i ambientals.
- Monitoratge ambiental. Contaminació. Aerobiologia.

2. Quins són els reptes actuals de la recerca en el camp de la sostenibilitat?

- Per a tot tipus d'organitzacions, la responsabilitat social corporativa.
- Renovació industrial sostenible.
- Economia sostenible.
- Màrqueting, informació i educació.
- Ecodisseny de productes, processos i serveis.
- Augment del valor econòmic del sector agrícola i minimització dels costos de recursos, infraestructures i transport .
- Participació i integració de tots els actors implicats en el cicle de vida dels projectes.
- Desacoblament entre l'economia i la reducció d'emissions de CO₂.
- Ecoeficiència en l'ús dels recursos.
- Arquitectura sostenible: minimització dels usos de recursos en totes les etapes de la vida dels edificis (cicle de vida).
- Consum sostenible: innovació social i no només tecnològica (aliments, transport i construcció).
- Eficiència en l'ús de l'energia (edificis, transport i agricultura).
- Mobilitat sostenible.

3. Com creieu que la recerca en sostenibilitat que es fa a la UAB pot incidir sobre la gestió de la Universitat?

Hi ha molts estudis en sociologia ambiental, ecologia industrial o economia ecològica aplicables a la UAB.

4. Els reptes de la gestió ambiental de la Universitat poden actuar com a motors de noves línies de recerca?

Sempre que es faciliti la interrelació de l'Oficina de Medi Ambient de la UAB i el grau de Ciències Ambientals i l'ICTA.

L'agenda

Dies mundials destacats

13 d'octubre: Dia Internacional per a la Reducció dels Desastres Naturals

24 d'octubre: Dia d'Acció Climàtica

6 de novembre: Dia Internacional per a la Prevenció de l'Explotació del Medi Ambient en la Guerra i els Conflictes Armats



Agenda d'activitats

➤ **7th Biennial International Workshop «Advances in energy studies 2010 - Can we break the addiction to fossil energy?»**

Organització: Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals de la UAB en col·laboració amb l'Associació Científica LIPHE4.

Del 19 al 21 d'octubre de 2010.

Lloc: sala d'actes de la Facultat d'Economia i Empresa, Universitat Autònoma de Barcelona, campus de Bellaterra.

Més informació a: <http://www.societalmetabolism.org/aes2010.html>

➤ **Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura a la UAB**

Del 2 al 5 de novembre.

Lloc: Campus de Bellaterra de la UAB

Més informació a: <http://www.uab.cat/accessibilitat-transport/>

➤ **Activitats de la Fàbrica del Sol per a la tardor de 2010**

Durant aquest trimestre de tardor s'organitzen tot un conjunt d'activitats per a tothom sobre el consum i els residus. Totes les activitats són gratuïtes i cal inscripció prèvia.

Organització: La Fàbrica del Sol (Ajuntament de Barcelona)

Més informació a: <http://www.mcrit.com/crbs/recursos/quees/quees.htm>

➤ **II Setmana Europea per a la Prevenció de Residus**

Organització: Agència de Residus de Catalunya, juntament amb 30 regions més.

Del 20 al 28 de novembre de 2010.

Al llarg de tota una setmana es duran a terme diferents activitats (jornades per a professionals, tallers de reparació, sessions d'autocompostatge, mercats d'intercanvi, concursos d'idees i exposicions, *flashmob*, etc.).

Més informació a: [web de l'ARC](#)

➤ **Procés participatiu del Pla d'acció de Barcelona**

En el marc de la 2a Convenció de Signants del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat, s'avalua l'evolució de la ciutat de Barcelona en termes de sostenibilitat des de l'any 2002, i es prepara el treball dels propers anys.

Com a part del procés participatiu, fins el dia 20 d'octubre hi ha obert el fòrum telemàtic "Temes clau per al futur de la sostenibilitat de Barcelona" per recollir aportacions sobre les línies prioritàries d'actuació.

Més informació a: www.bcn.cat/agenda21/convencio

Enllaç al [fòrum telemàtic](#).